

Eiropas sociālo partneru organizāciju kopējais projekts

Sociālā dialoga atsevišķa gadījuma izpēte

Gadījuma izpēte: Latvija	
Rīcība finanšu krīzes apstākļos, veidojot efektīvu sociālo dialogu uzņēmuma līmenī - „Rīgas piena kombinātā”	
Gadījuma izpētes izklāsts	<p>Sociālie partneri Latvijā, Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) nolēma atklāt veiksmīgu sociālā dialoga uzņēmuma līmenī pieredzi vides nodrošināšanā, kas ļāva uzņēmumam ļoti efektīvi reaģēt uz finanšu krīzes radītajiem izaicinājumiem.</p> <p>„Rīgas piena kombināts” (RPK) ir piena pārstrādes uzņēmums, kas ir ļoti atkarīgs no eksporta pārdošanas apjomiem, tāpēc to negatīvi ietekmējusi šībrīža finanšu krīze. RPK ir konstruktīva sociālā dialoga un stabilas kolektīvo sarunu sistēmas pieredze. Ilgstoša dialoga un sarunu rezultātā izveidojušās attiecības ir ļāvušas uzņēmumam un arodbiedrībām panākt vienošanos par izmaksu samazināšanas pasākumiem, kas nepieciešami, lai nodrošinātu uzņēmuma turpmāko darbību.</p> <p>Gadījuma izpēta parāda, kā stabilas, uz savstarpējo cieņu un uzticēšanos balstītas attiecības palīdz atrast risinājumus pat vissarežģītākajos, ekonomiski nelabvēlīgos laikos.</p>

Latvija: rīcība finanšu krīzes apstākļos, veidojot efektīvu sociālo dialogu uzņēmuma līmenī - „Rīgas piena kombināts”

Vispārīga informācija

Latvija ir valsts, kurā nav plaši izplatīta pozitīva sociālā dialoga vai kolektīvo sarunu pieredze uzņēmumu līmenī. Tāpēc Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) izlēma atklāt to, kā uzņēmumā labvēlīgos ekonomiskos apstākļos izveidota stabila sociālā dialoga sistēma ir palīdzējusi uzņēmumam pārstrukturizēties šībrīža krīzē. Šajā gadījumā saistošs ir veids, kā uzņēmums un arodbiedrība rīkojušies pietiekami elastīga kopīguma noslēgšanai, lai tiktu ņemti vērā atsevišķu darbinieku viedokļi un apstākļi.

Uzņēmuma „Rīgas piena kombināts” (RPK) profils

Eiropas sociālo partneru projekts ar Eiropas Komisijas finansiālu atbalstu

„RĪGAS PIENA KOMBINĀTS”
AIE LAT GRUPA

„Rīgas piena kombināts” (RPK) tika dibināts 1927. gadā, šobrīd tas ir lielākais piena pārstrādes uzņēmums Latvijā un viens no vadošajiem savas nozares uzņēmumiem Baltijā. RPK ražo tradicionālo sviestu un sieru, pienu, kefīru, skābo krējumu un saldējumu. Uzņēmums vienlaikus sadarbojas ar Latvijas zinātniekiem, lai ražotu ļoti kvalitatīvus un veselīgus piena produktus.

RPK ražo apmēram 100 dažādu piena produktu veidu, kuru vidū minami jonizētais piens, rūgušpiens, rjaženka, jogurts, biezpiens, saldaiss un skābais krējums, mājas siers, kausētie sieri, saldie biezpiena sieriņi un saldējums. 1990. gadā tiek nodota ekspluatācijā pēc somu speciālistu projekta celtā pilnpiena ražotne. A/S "Rīgas piena kombināts" saldējuma ražotne ir viens no vadošajiem savas nozares uzņēmumiem Latvijā.

Šobrīd RPK saskaras ar problēmām, kas līdzīgas daudziem citiem uzņēmumiem Latvijā. Kā lielākais eksporta uzņēmums, tas saskaras ar krīzi, kuras pamatā ir piena pārprodukcija pasaulē apvienojumā ar pirkspējas samazinājuma negatīvo ietekmi uz pieprasījumu.

Sociālās partnerības vēsture RPK

Arodbiedrības organizācija RPK ir apspriedusi darba koplīgumu, kas attiecas uz visiem darba ņēmējiem uzņēmumā. Turklāt, sadarbojoties ar vietējo arodbiedrību, uzņēmums ir smagi strādājis, lai saglabātu saviem darbiniekiem drošu, veselīgu un labvēlīgu vidi.

Darba koplīgums garantē visiem strādājošiem pamattiesības, piemēram, regulāru darba algu, pienācīgu nodokļu sistēmas un sociālo garantiju likumu ievērošanu. Papildus tam, nostrādājot vienu gadu uzņēmumā, darbinieks saņem bezmaksas veselības apdrošināšanu. Panāktā vienošanās par maksājumu sistēmu RPK darbiniekiem ietver pamatalgas un mainīgas prēmijas. Prēmijas tiek maksātas visiem darbiniekiem un mainās atkarībā no uzņēmuma finansiālā stāvokļa.

Darbinieku attiecības uzņēmumā tiek uzskatītas par labi pārvaldītām un stabilām, kā arī atzītas kā uzņēmuma pagātnes ieguldījumu sasniegums.

Rīcība finanšu krīzes apstākļos

Finanšu krīzes sākumā RPK uzsāka virkni izmaksu samazināšanas pasākumu, kas balstījās uz stingru ekonomiju visās uzņēmuma daļās. Virkne pasākumu tika veikta, sadarbojoties ar arodbiedrību, lai nodrošinātu darbinieku izpratni par to, ar kādām problēmām nāksies saskarties, lai tiktu atbildēti visi darbinieku uzdotie jautājumi, un viņi tika aicināti iesniegt savas idejas, kā un kur ar minimālu ietekmi uz darba apstākļiem veikt uzlabojumus

izmaksu ziņā. RPK darbinieki bija atsaucīgi un rezultātā tika īstenotas vairākas labas idejas.

Apstākļu krasākas pasliktināšanās rezultātā diemžēl šie pasākumi izrādījās nepietiekami, lai nodrošinātu uzņēmuma nākotni. RPK bija spiests samazināt darbinieku skaitu un tika panākta vienošanās samazināt darba algas palikušajiem darbiniekiem.

Administrējot darba algu samazinājumu, katrai nodaļai un ražotnei, tika piedāvātas trīs iespējas:

- ◇ atalgojuma samazinājums;
- ◇ darba nedēļas saīsināšana;
- ◇ neapmaksāts atvaļinājums.

Katrā nodaļā vai ražotnē tika ņemti vērā visu darbinieku izteiktie viedokļi, lai atrastu vislabāko risinājumu.

Šāda rīcība ir stabilizējusi uzņēmumu tuvākajā nākotnē, kā arī radījusi jaunu un daudz stabilāku sistēmu, lai nodrošinātu ikviena darbinieka labu informētību par uzņēmuma nākotnes perspektīvām.

Valsts un vietējie sociālie partneri uzsver, ka šī gadījuma analīze parāda, kā stabilas, uz savstarpējo cieņu un uzticēšanos balstītas attiecības, palīdz uzņēmumiem atrast risinājumus pat vissarežģītākajos, ekonomiski nelabvēlīgos laikos.

Līdzautors: Ariadna Ābeltiņa (LBAS)

